

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/208/2018
Identifikačné číslo spisu: 5716203042
Dátum vydania rozhodnutia: 25.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5716203042.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. W., N. W. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Rybárom, Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Kuzmányho 29, proti žalovanej PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, zastúpenej advokátkou JUDr. Andreou Cvikovou, Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kubániho 16, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 15C/92/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2018 sp. zn. 6Co/233/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 26. apríla 2017 č. k. 15C/92/2016-77 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca proti žalovanej domáhal vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 907,28 € s príslušenstvom. Súčasne žalovanej priznal právo na náhradu trov konania v celom rozsahu.

1.1. V odôvodnení napadnutého rozsudku súd prvej inštancie po vykonaní dokazovania konštatoval, že medzi stranami sporu bola 6. októbra 2011 uzatvorená zmluva o revolvingovom úvere, na základe ktorej bol žalobcovi poskytnutý úver vo výške 1 170 € (reálne vyplatený v sume 970,51 € po zrazení poplatku za poskytnutie úveru). Prvostupňový súd najskôr prejudiciálne určil, že predmetný úver považuje za bezúročný a bez poplatkov, konštatujúc, že predmetná zmluva nebola platne uzavretá, pokiaľ ide o podstatnú náležitosť, a to údaj o RPMN, neobsahovala údaj o termíne konečnej splatnosti, ani výška splátky úveru nebola rozčlenená na termíny splátok, istiny, úroku a iných poplatkov. V tejto súvislosti tiež konštatoval, že dohodnutá odplata v zmluve priemernú odplatu na finančnom trhu podstatným spôsobom prevyšovala. Z tohto dôvodu považoval odplatu za neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi, ktorá skutočnosť nezakladá neplatnosť zmluvy ako celku. Prejudiciálne vyriešenie vyššie uvedenej otázky ho viedlo k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré predstavovalo uplatnené poplatky, úroky z omeškania, ktoré si žalovaný uplatnil v rámci platenia

predmetného úveru.

1.2. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovanou vo vzťahu k uplatnenému nároku súd prvej inštancie, aplikujúc ust. § 101, § 107 v spojení s § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, dospel k záveru, že žalovanou uplatnená námietka premlčania je dôvodná v celom rozsahu. Podľa jeho názoru žalobcom uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia je celý premlčaný, keďže žalobca poslednú splátku na predmetný úver realizoval 26. októbra 2012 a žaloba bola na súd podaná (až) 18. marca 2016. Súd prvej inštancie uzavrel, že subjektívna lehota na uplatnenie nároku mohla začať v danej veci plynúť odo dňa, kedy žalobca zaplatil jednotlivé plnenia v súvislosti s existujúcou zmluvou o revolvingovom úvere nad rámec toho, na čo bol povinný. Vzhľadom na uvedené prvostupňový súd neakceptoval tvrdenie žalobcu, že o bezdôvodnom obohatení sa dozvedel až na základe prvej porady s advokátom v roku 2016. Súd prvej inštancie sa nezaoberal uplatnením 10-ročnej objektívnej premlčacej doby, nakoľko v dôsledku vznesenia námietky premlčania je potrebné si uplatniť právo buď v subjektívnej alebo v objektívnej lehote.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. februára 2018 sp. zn. 6Co/233/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že žalovaná má plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd uviedol, že prvostupňový súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Odôvodnenie rozhodnutia prvostupňového súdu je vecne správne, pričom v jednotlivostiach naň odvolací súd poukázal. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP).

2.2. Na doplnenie odvolací súd uviedol, že pokiaľ ide o včasnosť podania žaloby (a vzhľadom na žalovanou vznesenú námietku premlčania) zastáva názor, že subjektívna doba na uplatnenie nároku začala plynúť odo dňa, kedy žalobca zaplatil jednotlivé plnenia v súvislosti s existujúcou zmluvou o revolvingovom úvere nad rámec toho, na čo bol povinný. Nie je možné akceptovať tvrdenie, že o bezdôvodnom obohatení sa dozvedel až na základe porady so svojim právnym zástupcom. Uvedený názor (podporený napr. Cpj 37/78) neobstojí na danú vec, kde žalobca uplatňoval svoje nároky z dôvodu právnych väd zmluvy, tak ako správne konštatoval súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku. Odvolací súd považoval za potrebné opakovane zdôrazniť, že v čase jej uzavretia platila právna úprava, podľa ktorej sa úver považoval za bezúročný a bez poplatkov v prípade absencie vymedzených náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere (§ 11 ods. 1 písm. b/ zákona č. 129/2010 Z. z.). Vedomosť o tejto zákonnej úprave sa u žalobcu predpokladá a nemožno ju nijako vyvrátiť (§ 2 zákona č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky). Pokiaľ malo na strane žalovanej vzniknúť bezdôvodné obohatenie na základe neplatných náležitostí zmluvy o úvere, toto si mohol žalobca uplatniť odo dňa vyplatenia finančných prostriedkov zakladajúcich vznik nároku podľa § 451 Občianskeho zákonníka, uzavrel odvolací súd.

2.3. Vychádzajúc z vyššie prezentovanej argumentácie o premlčaní uplatneného nároku žalobcu uplynutím dvojiročnej subjektívnej premlčacej doby odvolací súd nemal dôvod vyjadrovať sa k argumentácii strán sporu týkajúcej sa úmyselného bezdôvodného obohatenia a právnych následkov s tým spojených.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, lebo napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky o momente začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy, na ktorú sa zo zákona vzťahuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti, pričom oba nižšie súdy ju podľa žalobcu vyriešili nesprávne. Poukázal na to, že súčasná rozhodovacia prax súdov je pri riešení nastolenej otázky nejednotná. Na jednej strane súdy zastávajú názor, že subjektívna premlčacia doba v takomto prípade začína plynúť momentom, kedy sa oprávnená osoba skutočne, reálne dozvie o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jej úkor obohatil (5Cdo/121/2009). Na strane druhej súdy tiež zastávajú názor, že táto začína plynúť de facto momentom, kedy k bezdôvodnému obohateniu došlo, a to v zmysle zásady neznalosť práva neospravedlňuje (3Cdo/169/2017). Posúdenie uvedenej zásady v spotrebiteľských sporoch musí byť podľa dovolateľa iné

(viď napr. 6MCdo/9/2012). V ďalšom poukázal aj na niektoré rozhodnutia českého najvyššieho súdu.

3.1. Žalobca zároveň navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napádaného odvolacieho rozhodnutia, čo odôvodnil (iba) tým, že ešte pred dovolacím rozhodnutím môže dôjsť k nútenému výkonu rozhodnutia. V tomto ohľade dovolací súd uvádza, že odvolací súd potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu, ktorým bola zamietnutá žaloba dovolateľa.

3.2. Žalobca navrhol, aby dovolací súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zmenil a zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 907,28 € s príslušenstvom a priznal mu náhradu trov konania, alternatívne, aby zrušil napadnuté odvolacie rozhodnutie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol alebo odmietol. Uviedla, že žalobcom uplatnený dovolací dôvod sa zakladá na porovnávaní odlišných prípadov, a teda nejde o rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) dovolateľ, zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP) a v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či je dovolanie žalobcu prípustné; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, podľa ktorého je

dovolenie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/14/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/221/2017).

13. Dovolateľ v danom prípade za otázku relevantnú z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP označil otázku o momente začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy, na ktorú sa zo zákona vzťahuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti.

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná otázka, ktorá vykazuje existujúcu rozdielnosť rozhodovania dovolacích senátov, t. j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky (teda nie minulé, už prekonané a ani neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

14.1. Do rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017). Pokiaľ je riešenie rozhodujúcej otázky rozdielne rozhodované týmito súdmi, nemôže ísť o rozdielne rozhodovanie relevantné v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Preto odkaz žalobcu na niektoré rozhodnutia českého najvyššieho súdu nemá dostatočnú právnu relevanciu pre uplatnenie dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

15. V poradí prvé dovolateľom označené z rozhodnutí odvolacieho súdu, na ktoré poukázal s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. januára 2018 sp. zn. 3Cdo/169/2017.

15.1. V predmetnej veci sa žalobkyňa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia v sume 2 863,98 € s príslušenstvom od obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. dôvodiac, že so žalovanou uzatvorila zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré neobsahovali údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, dohodnutá odplata odporuje zákonu, dobrým mravom, a teda úvery poskytnuté na základe týchto zmlúv sa považujú za bezúročné a bez poplatkov. Keďže žalovaná od žalobkyne prijala plnenia nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov, došlo na jej strane k vzniku bezdôvodného obohatenia, ktoré je povinná vydať žalobkyňi. Okresný súd žalobu zamietol z dôvodu premlčania sporného nároku. Krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil.

15.2. Na dovolanie žalobkyne najvyšší súd dovolanie odmietol konštatujúc, že dovolateľka nedôvodne tvrdí, že právna otázka, ktorú nastolila v dovolaní, nebola ešte dovolacím súdom vyriešená. V tomto smere poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu v o veciach sp. zn. 1Cdo/67/2011 a sp. zn. 5Cdo/121/2009. Dovolenie preto vyhodnotil ako neprípustné.

15.3. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 12. mája 2020 sp. zn. III. ÚS 43/2020 okrem iného uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/169/2017 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd dospel k záveru, že rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/67/2011 a sp. zn. 5Cdo/121/2009 síce riešia problematiku posúdenia začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pre vydanie bezdôvodného obohatenia a za rozhodujúci moment považujú okamih, keď sa subjekt skutočne dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia, vychádzajú však z odlišného skutkového, právneho základu, ako to je v prejednávanej veci, nezohľadňujúc jej podstatu a predovšetkým pre rozhodnutie podstatné osobitosti. Navyše v konaní sp. zn. 1Cdo/67/2011 nebola preukázaná existencia akejkoľvek zmluvy a medzi stranami sporu nešlo o spotrebiteľský spor.

15.4. Aj keď dovolateľom uvádzané rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/169/2017 v čase podania dovolania reálne

vykazovalo účinky právoplatného dovolacieho rozhodnutia, dovolateľom nastolenú otázku však neriešilo a navyše bolo neskôr (aj) zrušené ústavným súdom.

15.5. O zrušenej veci sp. zn. 3Cdo/169/2017 najvyšší súd do času rozhodovania o tomto dovolaní žalobcu ešte nerozhodol.

16. V rozhodnutí najvyššieho súdu z 23. februára 2011 sp. zn. 5Cdo/121/2009 zase išlo o situáciu, keď bolo predmetom konania vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu užívania nehnuteľností žalovanou bez právneho dôvodu. Najvyšší súd konštatoval, že pre začiatok dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Rozhodujúce je zistenie skutkového stavu. V konaní bolo ustálené, že žalobkyňa sa dozvedela o tom, že žalovaná nehnuteľnosti užíva bez právneho dôvodu, najneskôr právoplatnosťou rozsudku súdu, ktorým bola kúpna zmluva týkajúca sa žalovanou užívaných nehnuteľností vyhlásená za neplatnú. V konaní sp. zn. 5Cdo/121/2009 taktiež nešlo o spotrebiteľský spor.

17. Predmetom konania v o veci sp. zn. 6MCdo/9/2012 bolo posúdenie otázky, či je exekučný súd oprávnený skúmať platnosť rozhodcovskej doložky/zmluvy, ako aj otázka samotného posúdenia platnosti rozhodcovskej doložky exekučným súdom. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí vo vzťahu k oprávneniu exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy konštatoval, že aj pokiaľ spotrebiteľ v rozhodcovskom konaní platnosť rozhodcovskej doložky nespochybní, exekučný súd je nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať platnosť rozhodcovskej doložky, poukazujúc pritom na princíp ochrany spotrebiteľa, ktorému v takomto prípade ustupuje princíp „vigilantibus iura scripta sunt“. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia je zrejmé, že najvyšší súd uprednostnil princíp ochrany spotrebiteľa nielen pri procesnoprávnej otázke (oprávnenie exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej doložky), ale aj pri hmotnoprávnom aspekte veci (posúdenie platnosti samotnej rozhodcovskej doložky), keď dospel k záveru, že „realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov... zo strany spotrebiteľa“. V danom prípade išlo o zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov a otázku znalosti tohto zákona na strane spotrebiteľa v kontraktnej fáze pri uzatváraní rozhodcovskej doložky. V tomto rozhodnutí však otázka - o momente začatia plynutia subjektívnej premlčacej lehoty v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy, na ktorú sa zo zákona vzťahuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti - rovnako, ako v predchádzajúcich prípadoch, nebola v hre.

18. Z uvedených dôvodov najvyšší súd konštatuje, že v dovolaní nastolená právna otázka nie je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. So zreteľom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP prípustné.

19. Dovolací súd neprípustné dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

20. Úspešnej žalovanej súd priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.